

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- ”Landsbygden och förorterna räknas inte längre i framtidsdebatter”
- Är kooperativt tänkande och lokal demokrati nycklarna till glesbygdens överlevnad?
- Med jobben i fokus – Sveriges jordbruksdepartement blir landsbygdsdepartementet och dess chef landsbygdsminister
- ”Den rurala verkligheten måste lyftas fram under frivilligarbetets år i Europa 2011”
- Projekt lär femton östnyländska familjer leva klimatsmart
- Läs även detta: **Vi måste ta klivet in i den digitala världen* – EU:s Regionkommitté antog utlåtande **Avskaffa åländska kommuner och låta landskapet ta över?*
**Vindkraftsbolag erbjuder markägarna att delta i investeringen* **Bästa praxis vinnarna utsedda – tävlingen återkommer 2012*

Cit: ***”Den globala urbaniseringsvägen får omfattande, och säkert delvis oanade konsekvenser på global, nationell och lokal nivå. Även i Österbottens städer och byar, på gott och ont.”***

Peter Ehrström i Vasabladetets ledare om vår tids största utmaning, den accelererande urbaniseringen, och dess följder (<http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=128913>, Vasabladet 9.10).

”Bara om vi ser hela Sverige kan vi hålla samman vårt samhälle. Sverige är ett vidsträckt land. Här finns både större städer och landsbygd. Alla delar av Sverige ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina styrkor och förutsättningar. Att låta hela Sverige växa handlar om att bejaka förutsättningarna för boende, arbete och företagande i hela landet. Tillgång till goda elektroniska kommunikationer underlättar vardagen och är en förutsättning för att företagare ska kunna bedriva verksamhet i hela landet. Med en ambitiös energi- och klimatpolitik skapas grund för investeringar och företagande på landsbygden. De gröna näringarna är betydelsefulla. Fortsatta satsningar sker på Matlandet Sverige.”

Ur regeringsförklaringen som statsminister Fredrik Reinfeldt läste upp vid riksmötets öppnande 5.10 (<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/15/28/41/8249d350.pdf>).

”Vi har insett att man måste lösa problemen själva eftersom ingen annan gör det. Vi kan en massa och det vi inte kan nu, kan vi lära oss. Vi har framför allt lärt oss ta ansvar för egna beslut.”

Kåre Olsson från Skattungby i Orsa kommun, Sverige. Byn är ett exempel på att ett litet samhälle kan hitta metoder att överleva, i det här fallet kooperativt tänkande och lokal demokrati (Österbottens Tidning 6.10).

”LANDSBYGDEN OCH FÖRORTERNA RÄKNAS INTE LÄNGRE I FRAMTIDSDEBATTER”

Det finns två grupper som inte räknas i de visionära framtidsdebatterna – landsbygden utanför storstadsregionerna och (problem)förorterna inom dessa regioner. Grupperna står långt utanför den globala politikens framgångsmyter och positiva framtidsprognoser. Djup landsbygd och (storstads)förort är olika miljöer, men båda är utsatta för korstrycket från ett postmodernt och politiskt nyliberalt samhälle i förvandling. Förresten, minns ni pratet om det inte spelar någon roll var man befinner sig, att det går precis lika bra att jobba hemifrån. Varför klungar sig i så fall de mest uppkopplade branscherna och företagsmiljöerna i de prismässigt mest överhettade lokaliteterna? För att allt klustertänkande visar att närhet faktiskt spelar roll och lönar sig. Vad gäller befolkningsminskningen, så lider t.o.m. rika vattenkraftskommuner i Norge lider av den. Ungdomar söker sig till utbildning i större städer och de flesta stannar kvar i eller nära dem. Ur brittisk synvinkel har professor Alan Harding noterat att folk kanske flyttar ut igen, men de flyttar inte till hemorten utan till metropolernas närområden. Den metropolnära landsbygden mår därför ofta bra, medan landsbygden och periferin utanför pendlingscirkulärerna, de med dåliga kommunikationer, ligger illa till. Kristina Mattsson noterar skarpögt i sin bok *Landet utanför – Ett reportage om Sverige bortom storstaden* att en framgångsart som Åre mentalt ligger i Storstadslandet medan grannbyn Järpen ligger i Jämtland. Men överlag är problematiken dystert: ”*sedan 1990-talet har det som kan visa sig vara en slutgiltig tömning av hela trakter tagit sin början. Det är en gigantisk förändring av samhället som pågår, utan någon debatt. I de bygder där avfolkningen gått längst lever nu en sista stor generation som idag befinner sig runt pensionsåldern. Ingen kommer efter dem*”. Lika osynlig som landsbygden utanför tillväxtregionerna är förorterna inom dessa. I boken *Där jag kommer från - Kriget mot förorten* skriver Per Wirtén hur han småningom insåg att hans hembygd inte räknades: ”*Under tonåren läste jag berättelser om torp i skogsbyn, statarlängor på godsens, stenhus i staden och patriciervillor omgivna av körsbärsträd. Men aldrig om radhusen, allmänningarna eller förortstorgen. Mina gator, min barndoms hemligheter, räknas fortfarande som ett ytterområde och en periferi, en zon någonstans ”där ute” i ingentingheten.*” I den finländska debatten måste man även våga diskutera om hela landet skall vara bebott, hur och till vilket pris? Det bör definitivt vara målet, men lyckas sannolikt bara om landsbygden kan bli mera livskraftig och mindre stödberoende. Den politiska debatten måste våga problematisera de negativa följderna av framgångsmyten på den djupa landsbygden och i förorten – på allvar, inte bara i festtalen. *Uppgifterna, som är från ledaren och skriven av Peter Ehrström, i söndagens upplaga (10.10) av Vasabladet, finns på tidningens nätupplaga att läsas under webbadressen <http://www.vasabladet.fi/Story/?linkID=128918>.*

ÄR KOOPERATIVT TÄNKANDE OCH LOKAL DEMOKRATI NYCKLARNAS TILL GLESBYGDENS ÖVERLEVAND?

Från att ha varit en typisk utflyttningsort, vände trenden i mitten på 1970-talet för Skattungby i Orsa kommun, Sverige. I dag har byn 350 invånare med en positiv befolkningsutveckling. ”*Men som bysamhälle får vi hela tiden kämpa för att det ska vara så*”, berättade Kåre Olsson från Skattungby. Han deltog i ett seminarium som dryftade alternativa servicemodeller för avfolkningsbygder. Seminariet, som hölls 4-5.10, ingår i Karleby universitetscenter Chydenius projekt för medborgardeltagande och gemenskap i omorganiseringen av landsbygdens välfärdsservice, förkortat KAMPA (Kansalaisosallistuminen ja yhteisöllisyys maaseudun hyvinvointipalveluiden uudelleenorganisoinnissa). Skattungby lyckas hålla liv i egen friskola,

folkhögskola och bybutik genom kooperativt tänkande och lokal demokrati. Man bedriver jordbruk i liten skala, vårdar sina gamla och försörjer sig på hantverk och privatföretagande. Folkhögskolan Ollars lär ut självhushållning och resursbevarande försörjning. Besluten i byn tas av bystämman enligt gammal demokratisk modell. Stämman, som är öppen för varje bybo, fungerar både som diskussionsforum och beslutsorgan. Stämmans åsikter och beslut kan inte nonchaleras. Man väljer årligen en byföreståndare med uppgift att verkställa bystämmans beslut. Trots att folk är mycket olika, kan man få lokaldemokratin att fungera. En del uppmuntras av de utmaningar Skattungby ställs inför, medan andra hatar utmaningar men jobbar ändå för det gemensammas bästa. Alla är outhärliga. Genom försök och misstag har Olsson och Skattungby lärt sig en handlingsmodell för hur man skall hantera kriser. Då man fick besked om att byskolan dras in, diskuterades vad man kunde göra. Sedan skred man till verket för att starta sin friskola, en verksamhet som alla är med om att upprätthålla. Olsson tycker att Skattungbys modell fungerar bra just för Skattungby. Andra måste hitta sin rätta modell. I Skattungbys modell ingår mycket som man lärt av andra. En motsvarande finländsk modell som Skattungbys tillämpas i Eskola by i Kannus. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Zikiti Klemets, i senaste veckas onsdagsupplaga (6.10) av Österbottens Tidning. Eskola by i Kannus kommun, Mellersta Österbotten valdes till är Årets by 2001 på nationell nivå.*

MED JOBBEN I FOKUS – SVERIGES JORDBRUKSDEPARTEMENT BLIR LANDSBYGDSDPARTEMENTET OCH DESS CHEF LANDSBYGDSDMINISTER

I samband med svenska regeringsförklaringen 5.10 berättade statsminister Fredrik Reinfeldt att Eskil Erlandsson blir landsbygdsminister (tidigare jordbruksminister) och chef för Landsbygdsdepartementet. *”Jag vill skapa förutsättningar för fler jobb på landsbygden, öka möjligheterna att driva företag och göra det mer attraktivt att bo i hela landet. Jordbruket är fortfarande i mångt och mycket motorn för landsbygdsföretagandet och därför vill jag öka konkurrenskraften för bönderna, utveckla min Matlandsvision och fortsätta att regelförenkla”*, säger Erlandsson som svar på vad han kommer att fokusera på under mandatperioden. Vad gäller Jordbruksdepartementet, så byter det alltså namn till Landsbygdsdepartementet för att markera ett helhetsgrepp kring jobben på landsbygden. Det är inte bara jordbruksfrågor som hanteras här, utan frågorna om landsbygdsföretag, som skogsindustrin, fiske och livsmedelförädling, ingår även. Namnbytet är inte en nedmontering av jordbruket, hävdar Erlandsson. Tvärtom så är lantbrukarna företagarmotorn på landsbygden och beroende av att villkoren på landsbygden blir bättre. Erlandsson är tydlig med att han vill öka konkurrenskraften för jordbruket. Han vill öka den svenska matproduktionen och produktionen av grön energi på den svenska landsbygden. *Uppgifterna, som är från en intervju med landsbygdsminister Erlandsson, finns på svenska regeringskansliets webbplats under adressen <http://www.sweden.gov.se/sb/d/9321/a/152870>.*

”DEN RURALA VERKLIGHETEN MÅSTE LYFTAS FRAM UNDER FRIVILLIGARBETETS ÅR I EUROPA 2011”

År 2011 är *Europeiska året för frivilligarbete för främjande av aktivt medborgarskap* som går under slagordet: **Gör skillnad – engagera dig!** Kommissionen kommer själv att koordinera verksamheten på europeisk nivå och i Finland kommer Delegationen för medborgarsamhällspolitik (KANE) att vara koordinerare, medan Finlands Ungdomssamarbete Allians rf kommer att stå för det praktiska förverkligandet. Viktiga mål för temaåret, som inleds redan den 3 december i år, är att stödja frivilligarbetet och undanröja hinder för det, samt att utveckla arbetet och engagera nya människor. För byarörelsen kan det vara intressant att dra nytta av året för att visa upp sin verksamhet. Det finns i dag två klart motsägelsefulla

trender i synen på frivilligarbetet. Den första uppfattningen betonar individen och är i huvudsak urban. Frivilligarbetet inom tredje sektorn skall tillfredsställa individens behov av att förverkliga sig själv, men det handlar också ofta om att tillfredsställa behov högt upp på behovstrappan. Den andra, rurala, trenden betonar att människorna tillsammans måste ta ett större ansvar för sin välfärd, sin säkerhet o.s.v. Det är med andra ord en kollektiv behovstillfredsställelse man vill åstadkomma med frivilligarbetet, samtidigt som det är de grundläggande behoven man vill tillfredsställa. Om frivilligarbetets år skall ge en djupare förståelse av sitt tema, så måste också den rurala verkligheten lyftas fram, vilket inte är något självklart i dagens mediavärld. Det kommer att finnas en del pengar för resor, så att finländska frivilligarbetare och organisationer kan lära av verksamheten i andra länder. *Texten är från en längre artikel till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus, skriven av landsbygdsutvecklare Peter Backa på Svensk Byaservice.*

PROJEKT LÄR FEMTON ÖSTNYLÄNDSKA FAMILJER LEVA KLIMATSMART

”Är du orolig för klimatförändringen eller intresserad av klimatfrågor? Tror du att en enskild individs engagemang kan göra någon skillnad? Tror du det finns andra som tänker i samma banor som du? Kan du själv göra något för att andra människor också skall minska sitt växthusgasutsläpp?” I projektet Klimatpiloterna i Östra Nyland ingår femton vanliga östnyländska familjer med varierande livssituation gällande boendeform, familjestorlek, ålder, fritidssysselsättningar, m.m. Projektet startar i slutet av detta år med att pilotfamiljernas växthusgasprofil räknas ut av klimatexpertföretaget Natural Interest. Under nästa år och början av år 2012 träffas Klimatpiloterna varje månad och får information, samt antar en utmaning gällande månadens tema, som t.ex. kan vara att minska klimatpåverkan av kortare och längre transporter, uppvärmning, mat, fritidssysselsättningar, semesterresor, samt konsumtion av varor och tjänster. På våren 2012 görs en ny växthusgasprofil. Då får man veta om hushållen har lyckats i sin strävan att minska sina växthusgasutsläpp. Till månadsträffarna bjuder man in sakkunniga inom olika områden och Klimatpiloterna ges möjlighet att ställa frågor och diskutera. Lokala producenter av varor och tjänster får även tillfälle att presentera sin verksamhet. Under projektet vill man visa hur mycket Klimatpiloternas växthusgasutsläpp kan minskas med enkla medel och utan att det gör livet tråkigt. *Texten är från en längre artikel till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus, skriven av projektledaren för Klimatpiloterna i Östra Nyland Christel Lindblad. Idén är från ett liknande projekt (www.klimatpiloterna.se) som gjorts i Kalmar, Sverige och anpassad till Östra Nyland. Se även Natur och Miljös hemsida under adress www.naturochmiljo.fi.*

I Jakobstadsregionen har kommunerna fått en egen klimatstrategi, som skall minska utsläppen av växthusgaser med tjugo procent på tio år. Strategin presenteras för allmänheten i som en del av programmet på energisparveckan. Uppgifterna (8.10) är från YLE:s Internytt och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=197806>.

LÄS ÄVEN DETTA

”Vi måste ta klivet in i den digitala världen” – EU:s Regionkommitté antog utlåtande

EU:s Regionkommitté antog vid sitt plenum ett utlåtande, som beretts av kommitténs finländska medlem Markku Markkula, där det sägs att den europeiska potentialen måste utnyttjas till fullo, för hittills har de elektroniska tjänsterna i den offentliga förvaltningen alltför mycket gått ut på att flytta över pappersbyråkratin till webben som sådan. Europeiska kommissionens viceordförande Neelie Kroes, som har drivit på en digital strategi som syftar till en optimering av de ekonomiska och sociala fördelarna med informationsteknik, presenterade aktuella planer och behövliga åtgärder tillsammans med Markkula vid kommitténs plenum i Bryssel 6.10. Regionkommittén påminner om att regionala och lokala

myndigheter med sin förankring i den praktiska verksamheten spelar en central roll, bl.a. när det gäller att trygga en jämlik tillgång till bredbandsförbindelser. Enligt utlåtandet accentueras den offentliga förvaltningens roll, särskilt i glest bebyggda områden med en icke fungerande marknad. Vidare konstateras att snabba datakommunikationsförbindelser i kombination med effektiva trådlösa mobiltjänster, har en avgörande betydelse när man strävar efter att främja områdenas konkurrensförmåga och tillgänglighet, samt jämlikhet mellan alla människor. I utlåtandet ingår ett klart önskemål om att olika områden skall agera som föregångare. På tal om den digitala strategin vill Markkula lyfta fram kreativitet, inom vars områden Finland kan agera som en europeisk föregångare. Det behövs ett tillräckligt mått av ambitioner och engagemang för att verkställa den digitala strategin, som är utslagsgivande när man satsar på att lyfta fram Europa som en ny ekonomisk modell, vilken bygger på kunskap, koldioxidsnål ekonomi och hög sysselsättning. *Uppgifterna är från ett av Kommunförbundets pressmeddelanden (från 6.10) som finns att läsas på deras webbplats under adressen http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;158530;165422;165432. Teknologie doktorn i datateknik Nisse Husbergs kommenterar texten med att säga att allmänt prat får ingenting till stånd, utan det behövs konkreta åtgärder, d.v.s. byggandet av infrastruktur i form av optiskt fibernät. Trådlös teknik fungerar dåligt och är långsam. Lokal och regional förvaltning är oftast helt hjälplös och förstår ingenting av den nya tekniken. Det behövs effektivt centralt stöd för planeringen (med ett minimum av byråkrati) och statliga lånegarantier. Konkurrensreglerna hindrar oftast en förnuftig verksamhet och de borde ändras.*

Avskaffa åländska kommuner och låta landskapet ta över?

Det ordnas val om ett år. Men hur den kommunala ekonomin läggs upp, brukar inte höra till de heta valfrågorna, trots att den är viktig. ”Skall Åland fortsätta med 16 kommuner? Skall landskapet fortsätta pumpa in pengar i de kommuner som inte klarar sig själva utan att kunna påverka hur kommunerna sköts?” Eller är det dags att diskutera det en gång så radikala förslaget att avskaffa kommunerna och låta landskapet ta över. Man skulle ha en enda administration på Åland och slippa ödsla energi på att föra över pengar från ett ställe till ett annat med alla de komplicerade regler som behövs för det. *Uppgifterna är från ledaren (3.10) i tidningen Nya Åland med Harriet Tuominen som skribent till texten Vad är alternativet till kommunal konkurs? Hela ledartexten finns på tidningens nätupplaga under adress http://www.nyan.ax/ledaren/index.pbs?news_id=56833&news_instance=116.*

Vindkraftsbolag erbjuder markägarna att delta i investeringen

Vindkraftsbolaget EPV vill skapa en andelslagsmodell, där markägare i närheten av vindkraftsparkerna får satsa pengar i projekten och kunna dela på eventuella vinster. Enligt EPV Vindkrafts VD Tomi Mäkipelto berörs i medeltal omkring 100 markägare per vindkraft av andelslagsmöjligheten. Mäkipelto vill inte se de föreslagna andelslagen som ett sätt att blidka markägarna, utan det är i stället ett sätt att reagera på önskemål som kommit från deras sida. Andelslagsmodellens detaljer finslipas nu under hösten. Tanken här är att plocka egenskaper från modeller som är i bruk på annat håll och skapa ett eget finländskt koncept. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Katarina Koivisto, i senaste veckas torsdagsupplaga (7.10) av Hufvudstadsbladet.*

Bästa praxis vinnarna utsedda – tävlingen återkommer 2012

Vinnarna i tävlingen *Bästa praxis 2010* offentliggjordes under festliga former på *Landsbygdsgalan* senaste vecka (7.10) i Gamla studenthuset, Helsingfors. Att utveckla landsbygden utgör ett långsiktigt arbete och kommer att aktualiseras åter igen i tävlingarna

Bästa praxis 2012 och 2014. Vinnarna i Bästa praxis 2010 är följande:

- Årets Leader-projekt** **LUTUNEN I – Utveckling av förutsättningar för naturledernas attraktionskraft och produktifiering**
- Årets utvecklingsprojekt** **Lönsamt miljöföretagande i Birkaland**
- Årets landsbygdsinvestering** **Ingå båthotell**
- Årets landsbygdsinnovation** **Skorstenen IKI Air**
- Årets miljösjatsning** **Mångfald som källa till landsbygdens livskraft (Maaseudulle elinvoimaa monimuotoisuudesta, Maaemo)**
- Årets landsbygdsfinansier** **Närings-, trafik- och miljöcentralen i Satakunda (valet gjordes denna gång bland närings-, trafik- och miljöcentralerna)**

Uppgifterna, som även ingår i landsbygdsnätverkshetens nyhetsbrev (10.8), finns på adress http://www.landsbygd.fi/sv/index/kommunikation/nyheter_och_meddelande/bastapaxis2010vinnarna.html. Presentationer av finalisterna i tävlingen finns på www.landsbygd.fi. I databasen God praxis, www.maaseutu.fi/parhaatkaytannot, finns information om samtliga 20 finalister i tävlingen och dessutom ett stort antal andra goda exempel.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
